

N-S-F

Draadlooze Telefonie

EEN TOORTS

zult gij kunnen doen lichten in de duisternis der besluitenloosheid door Uw vrienden op den naam **N. S. F.** te wijzen.

Zij wenschen zich een radio-ontvangtoestel aan te schaffen om te genieten van al datgene, waar gij niet over uitgepraat raakt. Maar **WIEN** als leverancier te kiezen?

WIEN te vragen hoe een apparaat uit zelf gekozen onderdeelen moet worden opgebouwd?

Daar is maar één antwoord:

De N. S. F.

Het antwoord is kort en afdoend.

Het resultaat is:

Degene die Uw raad opvolgt, huldigt U zolang er aether is om te trillen, als een bekwaam verstandig adviseur! Dat geeft U voldoening.

Vraagt bijzonderheden over de apparaten bekend als „RADIOVOX SERIE“.

Prijscourant, gevende practisch alle gewenschte antwoorden op gebruikelijke vragen op radiogebied. 15 cents in postzegels.

Nederlandsche Seintoestellen Fabriek

HILVERSUM.

Adres voor den Haag:

2e Emmastraat 208, Tel. 283 B.

Adres voor Ned. Oost-Indië:

**N. T. M. „Radio-Holland“,
Tandjong-Priok.**

HILVERSUM

TELEF: NO
-1821-

-HOLLAND-

TEL: ADR
-SIGNAL-

N. R. I. - ONDERDEELEN

VOOR ZELFBOUW van Radio-Apparaten.

- L. F. transformatoren 20-voudig f 15.—
- Potentiometers 800 Ohm voor inbouw, compleet " 8.50
- Gloeistroomweerstand, voor inbouw, compleet " 7.50
- Wipschakelaars capaciteitsvrij, met 4 cont. " 6 " 8.50
- " " " " " " " 8.50
- Schaalverdelingen, 1" m. koper 0-180° " 0.85
- Corona's I—XII à f 5.—, per serie 12 stuks " 60.—
- Ebonietklinken voor Corona's (vast) " 2.50
- " " " " " (draaibaar " + bus + handel) " 4.—
- Lampvoetjes, eboniet, schitterende uitv. " 2.50
- Blokcondensators 0,002 mF. of 0,0003 mF. " 5.—
- Variabele Condensators met eb. knop en wijzerschaal " 12.50
- Ebonieten knop met ebon. wijzerschaal 180°—0° " 1.50
- Ebonieten aansluitklem, voor en achter aansl. en 4 m. buscontact. " 0.50
- Tweepolige veerende stekker 19 m. eb. " 1.—
- Antenne-Aarde Schakelaar, zware uitvoering op eboniet. " 8.50
- Ei-isolatoren model II f 0.80, model III " 0.45
- Schotelisolatoren " 0.80
- Microfoons f 20.—. Doostelefoons 3000 Ohm. " 6.50
- Koptelefoons 2 × 3000 Ohm f 19.—, enkel 3000 Ohm. " 13.—
- Meetinstrumenten, Nickelinedraad, Emaille en Zijdedraad.
- N.V. „Ned. Radio-Industrie“ HAAG**
- BEUKSTRAAT 10. TEL. M. 3080.

ABDULLA & Co., Ltd.,

173 NEW BOND STREET, LONDON W 1.
MAKERS OF SUPERB CIGARETTES.

Firma W. BOOSMAN, Warmoesstraat 97,
Amsterdam. Tel. 9103 N.
Instrumentmaker der Kon. Ned. Marine.
Opgericht 1836

„WATMEL“

Fijne regelbare roosterlek-weerstand van 0.5 tot 5 megohms
f 2.25 (voor inbouw).

RADION knoppen en schalen.
DUBILIER rooster en blokcondensatoren.
FRESHMAN roostercondensatoren met regelbaren lekweerstand.
HART & HEGEMANN Radio materiaal.
PHILIPS, S. F. R. en TELEFUNKEN lampen.

Prijscourant op aanvraag GRATIS.
ONZE ZAAK IS IN HET VERVOLG DES ZATERDAGS TOT
9 UUR 30 N.M. GEOPEND.

PRIMAIRE ontvanger voor telefonie en telegrafie zonder lamp en spoelen, gemonteerd op ebonieten frontplaat vanaf f 47.50.
SECONDAIRE ontvanger vanaf f 90.—
GENERAL RADIO condensatoren en transformatoren.
MURDOCK condensatoren en weerstanden.

Firma CH. VELTHUISEN.
Oude Molstraat 18. Juffrouw Idastraat 5.
DEN HAAG.
TELEFOON H. 2412.

UIT VOORRAAD LEVERBAAR:

Hellesens Anode Batterijen met Contactpennen.

15 Volt		f 1.80
31½	(4½ Volt optellend)	3.80
31½	(1½ " ")	4.80
60		7.00
90		10.50
108		12.70

PRIJSCOURANT GRATIS!!!

AMATEURS weet U dat de
TELEFUNKEN dubbelroosterlamp

R. E. 26

TIEN GULDEN en de
TELEFUNKEN enkelroosterlamp

R. E. 11

ZEVEN GULDEN kost?

SIEMENS & HALSKE A. G.,
Afd. Telefunken,
Telefoon Haag 1850.

Filiale 's-Gravenhage.
Huysenspark 38—39.
Interc. letters EI en EII.

Société Française Radioélectrique.
Agentschap Den Haag.
Tel. H. 787.
LANGE POTEN 15a.

S. F. R.
LUIDSPREKER.

„Wij kunnen dan ook zeggen, dat de S. F. R. Luidspreker thans niet alleen meer in kwaliteit der weergave superieur is, maar ook een zeer verhoogd geluidsvolume kan leveren“.

CORVER in RADIO NIEUWS
van 1-9-'23.

PRIJS: met Filter f 70.—
zonder Filter f 53.—

Roteerende Gelijkrichters

geheel, compleet met transformator, regelweerstand, ampèremeter, uitschakelaar en automatische uitschakelinrichting
f 55.— en f 65.—

CEB Telefonie-Ontvanger,

variometersysteem, voor ontvangst van telefoniestations in een meetbereik van 350—2800 M. (Dit meetbereik is door een verlengspoel eventueel nog te verlengen)
f 75.—

De Nieuwe Lorenz-telefoon

met concentrische opstelling van het magneetsysteem
f 18.—

Radio-Voltmeter

in horlogevorm, met 2 meetbereiken:
0-6 en 0-80 Volt
f 5.50

RADIO-EXPRES

SNELDIENST VAN RADIO-NIEUWS.

OFFICIEEL ORGAAN VAN
DE NEDERLANDSCHE VEREENIGING VOOR
RADIO-TELEGRAFIE.

UITGAVE VAN N. VEENSTRA,
LAAN VAN MEERDERVOORT 30, DEN HAAG.
TEL. MARNIX 2112.

DIT BLAD VERSCHIJNT IEDEREN DONDERDAG.

De abonnementsprijs bedraagt, bij vooruitbetaling, f.2.— per halfjaar voor het binnenland en f.3.— voor het buitenland. Voor leden der Nederlandsche Vereeniging voor Radio-Telegrafie is de abonnementsprijs per halfjaar f.0.75 voor het binnenland en f.1.75 voor het buitenland. eveneens bij vooruitbetaling te voldoen. — Losse nummers f.0.15 per stuk.

Correspondentie, zoowel voor Administratie als Redactie, gelieve men te zenden a/h adres: Laan van Meerdervoort 30, 's-Gravenhage.

Aan de antenne kent men
— den Amateur. —

Commissie voor Tr.-Atl. Proeven.

Het rapport over de ontvangst der Europeesche amateurstations in Amerika, uitgezonden door WSO (21.30 G. M. T.) zal door FL zoo mogelijk denzelfden dag herhaald worden na zijn berichten van 10.30 's avonds Amst. tijd en in ieder geval den volgenden dag bij zijn radioconcert te 6.20 n.m. Amst. tijd.

(Dit bericht, ontvangen uit Parijs, is strijdig met de vorige aankondiging van de A. R. R. L. oplossing: men luistere aanvankelijk op beide tijden.)

Golfmeetsignalen.

Evenals het vorige jaar zullen, dezen keer van Fransche zijde, golfmeetsignalen worden uitgezonden.

Vanaf 22 Dec. zenden de Fransche stations 8 AE en 8 AG met kleine energie, iederen Dinsdag, Woensdag, Vrijdag en Zaterdag te 12.20 en 12.30 's nachts Amst. tijd, geijkte signalen uit op resp. 200 M. en 180 M.

Amateur-verkeer met Amerika.

Slechts zoo kort na het succes door Mr. Léon Deloy (8 AB) behaald heeft nu (op 8 December j.l.) de Engelsche amateur John A. Partridge

te Merton, London S.W. (2 KF) hetzelfde tot stand gebracht en is met 1 MO het station van den heer Schnell, traffic manager van de A. R. R. L., in verbinding gekomen. Het station werd bediend door Mr. Warner van QST en bevindt zich te Hartford, Connecticut.

De communicatie duurde over 2½ uur, hetgeen zeer zeker een mooie prestatie is. 8 AB heeft geholpen om 2 KF in verbinding te brengen, door 1 MO te verzoeken naar hem uit te luisteren.

Omstreeks 5.50 n.m. kwamen de

Het nimmer krakende contact.

Radio-Expres is volgens mijn meening onmisbaar voor ieder, die met de machtige radiobeweging over heel de wereld in contact wil blijven. Het is het nimmer krakende contact, dat de verbinding in stand houdt tusschen amateurs onderling en tusschen de leden der N. V. v. R. en de radiovereenigingen in het buitenland.

Goeree.

J. Lodder.

stations in contact; een van de eerste woorden waren:

„RROK — — — — GMOM, some more amateur history in the making. This is first two way working with England. Here Warner of QSTQRA?”

Om 8 uur, dus toen het al vol daglicht was, waren de signalen nog goed neembaar, maar begonnen kort daarop langzaam te verzwakken.

8.27 werden de laatste woorden opgevangen:

„Now very very QRZ, can hardly read you, guess this is end of wonderful night. FB OM”.

Dit was dan ook het einde voor dien dag, daar daarna de signalen onleesbaar werden.

Beide operators moesten hun dagelijksch werk beginnen zonder ook maar aan slapen te kunnen denken, en zij waren zeker niet de eersten wien dat gebeurde.

Er was afgesproken om Maandagmorgen 5.00 v.m. weer te testen en ik had het genoegen, van 2 KF een uitnodiging te ontvangen om het station mede te helpen bedienen dien nacht.

Tegen tien uur 's avonds arriveerde ik bij hem en hoewel het afgesproken uur pas 5.00 v.m. was, besloten we toch maar om niet vooraf naar bed te gaan maar liever den ether een beetje af te zoeken en nog een en andere proeven te doen. Dadelijk na het einde der Engelsche „Broad-casting” werden de foontjes opgezet en de korte golven afgezocht en vele oude bekenden werden gehoord. Fransche en andere Continentale amateurstations kwamen flink hard door en het beloofde een prachtige nacht te zullen worden. We werkten nog even met eenige Franschen o.a. 8 AB.

Om ongeveer 12 uur G. M. T. werd naar beneden gedraaid op 98 meter om naar het Amerikaansche omroepstation KDKA te Pittsburgh, Pa. te luisteren. Het was zeer hard en ik had nog nooit op 1 × DET en 1 × LF een Amerikaansch station zoo sterk gehoord. KDKA zendt twee golven uit, één van ± 360 meter en één van 98 meter. Op 360 meter

Muzikale Omroep.

Uit te zenden met den zender van P C G G, den Haag,
Golflengte 1070 meter.

PROGRAMMA VOOR DONDERDAG 27 DECEMBER 1923.

Aanvang 8 uur 30 n.m.

Mevrouw KOCH, piano.

De Heer NANDO NANDI, viool.

1. Andantino	Padre Martini.
2. Sicilienne et Rigandon	Francoeur.
3. Air	J. S. Bach.
4. Menuet	L. v. Beethoven.
5. Danse Tzigane No. 1.	S. Natchéz.
6. Chanson Meditation	Cottenet.
7. Canzonetta	d'Ambrosio.
8. Czardas.	V. Monti.

(Nadruk zonder bronvermelding verboden).

werd slechts zwak de draaggolf gehoord, terwijl op 98 meter elk woord letterlijk te verstaan was. Heeft iemand in Nederland dit station reeds gehoord?

Het was ongeveer 2.30 v.m. G.M.T., toen het station stopte. Dit was zeker omdat het Zondag was, daar gewoonlijk doorgewerkt wordt tot 3.30 v.m. en soms zelfs langer.

De ether was nu op de korte golf vrij stil geworden en er werd slechts nu en dan een enkele amateur gehoord (o.a. 2 SH) die wanhopige pogingen deed om Amerika te bereiken. Dien nacht slaagde 2 SH er niet in, maar zooals we straks zullen zien, heeft hij zijn doel nu toch bereikt.

Amerikanen werden er maar heel weinig gehoord, ik denk omdat het Zondagnacht was.

Tegen 4 uur begon 8 AB, 1 MO op te roepen en kreeg onmiddellijk antwoord, waarna telegrammen werden uitgewisseld.

Tegen 5 uur was de communicatie met 8 AB ten einde en begon 1 MO ons op te roepen. De signalen waren mooi helder en sterk, en dank zij de korte golf die gebruikt werd, was er bijna geen „fading” te bespeuren.

Ongelukkiger wijze vvoor het dien nacht sterk en waren de draden van de el. tram, die vrij dicht langs het

station rijdt, parallel met de antenne, met ijzel bedekt en hadden we heel veel last van het vonken aan den beugel, zoodat door het voorbijrijden van een tram soms heele stukken van den tekst verloren gingen.

Verscheiden telegrammen werden opgenomen inhoudende gelukwenschen van de A. R. R. L., gericht aan Senator Marconi, The Wireless Society of Great Britain e. a.

Het geheel was een geslaagde nacht en het speelt me toen ik om 7 uur in haast moest vertrekken om op tijd op het kantoor te komen. (Aan slaap viel natuurlijk weer niet te denken.)

Hier volgt een korte beschrijving van den zender 2 KF:

Zowel aarde als tegencapaciteit worden gebruikt. De spoelen zijn van het „pancake”-type, gewonden met dik koperdraad en alle drie met el-

kaar gekoppeld. De tegencapaciteit wordt zoowel door een seriecondensator als een spoel (van bandkoper gewikkeld) afgestemd. Ook in de aardleiding is een condensator geplaatst om de golflengte voldoende te verkleinen.

Gebruikt werd een Mullard 0—150 lamp met 1500 volt D. C. geleverd door een generator, terwijl de brandstroom door accu's geleverd wordt. De antennestroom bedroeg 1.8 amp.

De antenne is gespannen tusschen twee 15 meter hooge en 15 meter uit elkaar staande masten en bestaat uit drie draden met 3 draads inleiding. De tegencapaciteit is waariervormig op twee meter van den grond, onder de antenne gespannen en bestaat uit zes draden. Voor aarde dienen koperen platen en stangen ongeveer 1 meter diep onder de antenne ingegraven.

1 MO is uitgerust met een 400 watt zender (input) en had gedurende de proeven 2,5 amp. uitstraling.

Zoojuist verneem ik dat 2 KF inmiddels een 0—250 lamp van de Mullard Co. ter beschikking gesteld heeft gekregen en daarmee de uitstraling tot 2,2 amp. heeft opgevoerd en nu met nog twee andere Amerikanen gewerkt heeft, n.l. 1 X A M (= 1 QP) mr. John L. Reinartz, South Manchester Conn, de wereld beroemde uitvinder van den Reinartz-ontvanger, die hem z'n hartelijkste gelukwenschen betuigde en 2 A G B te Summit, New Jersey.

Verder kreeg 2 KF bericht van mr. Schnell (1 MO) dat hij reeds te Chicago Ill. is gehoord door 9 C D en twee andere amateurs.

Intuschen is ook het Engelsche station. 2 SH (mr. Hogg London N.) met Amerika in verbinding gekomen.

De condities voor transatlantisch werk schijnen buitengewoon gunstig te zijn en de officiele proeven die op 21 December a.s. beginnen beloven een groot succes te worden. Wij mogen hopen dat ook het Nederlandsche station P A 9 veel succes heeft. Als ik een goeden raad mag geven probeert dan de 100 meter golf eens.

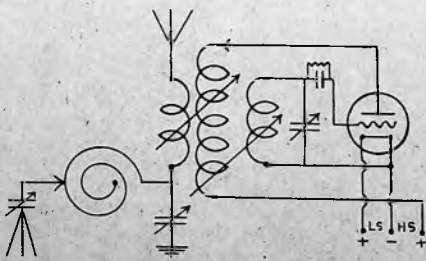
73 'S

Secr. Noordwijksche Radio Club

W. Tappenbeck.

De resultaten der Franschen.

Het Londensche omroepstation 2 L O deelde 13 Dec. j.l. in het tweede „Nieuws Bulletin” mede, dat verscheidene Fransche amateurs verbin-

ding hadden gekregen met Amerika (o.a. met Winnipeg in Canada). Bij de ontvangst was gebleken, dat het Zuiden van Frankrijk betere resultaten had dan Parijs en omstreken.

Ook een Italiaansch amateur te Milaan had verbinding gekregen met Amerika.

G. A. O. Soeteman.

De Amerikaansch-Engelsche telefonieproeven.

Naar aanleiding van het artikelje betreffende de Amerikaansch-Engelsche telefonieproeven in den nacht van 1 op 2 Dec. (van den heer W. F. H. Peeters, Amsterdam) kan ik 't volgende meedeelen.

Ik heb ook de proeven gevolgd en wel van 't begin tot het eind \pm 5.43. Reeds bij den aanvang zei 2 L O dat de nacht ongunstig was. „The night is clear, the stars are out.”

Te \pm 3.38 meldde Londen aan Amerika dat draaggolven gehoord waren.

Te 3.45 tot WGY: „We heard you say that you were waiting our reply.”

Te 4.18 was de man in Londen wanhopig omdat hij Amerika niet verder had gehoord en vroeg Amerika meer energie in de antenne te nemen. Pijnlijk voor drooggelegd Amerika moet 't geweest zijn toen 2 L O wanhopig riep: „We have not heard you yet, you are very weak. Get a drink and give us some more power!”

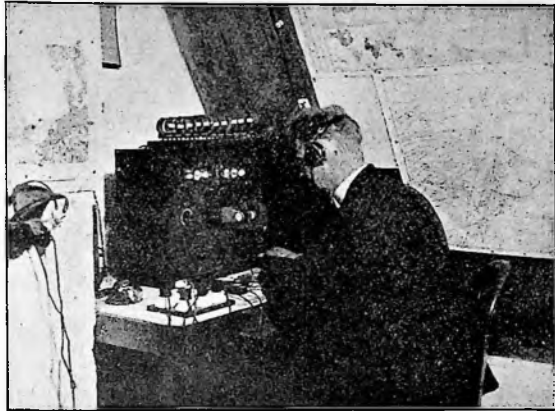
Te 4.29 gaf Londen het advies: „Modulate your carrierwaves but do something. We are simply shouting.”

Maar 't hielp niet. In de 5 minuten dat alle 8 Eng. stations geheel afsloten om Amerika aan 't woord te laten, bleef de ontvangst bij mij tot enkele zwakke draaggolven beperkt. Alleen zat de Fransche Ecole Superieure de Telegraphie allerhinderlijkst muziek uit te zenden, o.a.: „We have no bananas”!! Entente cordiale! Pas te 4.57 sloot Parijs met een: „Au revoir mes amis Americains”.

Toen ook hoorde Londen even WGY en nog een Amerikaan, wat hem hoopvol deed uitroepen: „Next time we shall hear you”. Daarna werd getracht door-gesproken morseteekens verbinding te krijgen.

Toen eindelijk te 5.18: „We have heard your dancing music OK, WGY and KST(?) dances and speech; 5.24 2 L O: „We have received your cable stating that you received us OK. Why not give more power?”

Op dat oogenblik meldde een

Ontvangst van den heer de Groot te Noordwijk-Binnen.

Een tweedraads antenne van 80 meter lengte, L-type brengt de trillingen binnen. De verdere behandeling geschiedde in het begin uitsluitend met honingraatspoelen, maar de proeven met spinnewebspoele hebben zoo'n groot succes gehad, dat de aanmaak op groote schaal begonnen werd. En nu worden alle golven tot 2000 meter daarmede prachtig ontvangen; voor hooger op komen dan de honingraatspoelen weer in actie. In het toestel zelf is de normale driekring-schakeling toegepast, anodekettin aperioidisch, terugkoppelspoel in de leiding van het binnenrooster der dubbelroosterlamp. (Dat is trouwens standaard in Noordwijk.)

Het toestel wordt steeds met twee lampen (Siemens-Schottky) gebruikt, waarvan no. 2 een trap laagfrequent

versterkt. De lampen staan parallel op een 4 volts accu met voorgeschakelden gloeidraad-weerstand en hebben 1 gezamenlijke anodebatterij van 18-20 volt.

Met dit toestel worden de Hollandsche en buitenlandsche muziekstations alle met schitterend geluid ontvangen, eveneens de tijdseinen, weerberichten enz. Door den aanmaak van een speciale „telefooncentrale” met 6 extra-aansluitingen (de noodige telefoons zijn er ook!), zijn tal van bezoekers in de gelegenheid mee te genieten. Een eigenaardig verschijnsel van het geheel valt waar te nemen bij de golven van ca. 1050 meter, die op dubbele golf lengte iets harder ontvangen worden.

Het geheele toestel is zelf gemaakt.
R. T.

tweede stem aan den operateur van 2 L O, dat ze een amateur uit New Foundland, St. John, hadden gehoord die meldde de Engelsche telefonie goed te hebben ontvangen.

't Slot was te 5.43, het bericht aan Amerika: „We have only received you in fragments”.

Eigenaardig is dus wel, dat men in Amerika goed ontving, in Engeland slecht.

Aangezien de Engelsche stations zoo buitengewoon hard waren (2 lamps laagfrequent-honingraat-toestel) vroeg ik The British Broadcasting Co. Ltd., hoeveel energie ze dien nacht in de antenne hadden.

De ass. chief engineer van 2 L O antwoordde mij 10 Dec.:

„We always use the same power of 1½ K.W. but on that occasion we were over-modulating and thus signals appeared to you to be much stronger”.

Het bovenstaande interesseert behalve den heer Peeters waarschijnlijk vele andere lezers van uw blad. Vreemd, dat de heer P. WSY zoo sterk hoorde en ik bijna niets.

Nunspeet. W. G. Lohman.

Oplossing Radio-Rebus uit No. 42.

De oplossing onzer laatste Radio-rebus luidt:

D-el-ti-d-spreker-is-pop-u-la-ir dus:

De luidspreker is populair.

De prijzen zijn, waar 276 oplossingen inkwamen, bij loting toegewezen aan de heeren:

D. J. Fruin te Rotterdam, 1ste prijs, een General Radio-laagfrequenttransformator.

A. J. Valk te Krabbendijke, 2de prijs, een General Radio-schakelarm met knop.

Deze beide, 'door den heer A. A. Posthumus te Baarn beschikbaar gestelde prijzen worden aan de winnaars toegezonden.

Uitslag Radio-Tooneelwedstrijd.

Zaterdag 15 dezer is de termijn voor inzending van manuscripten, mededingende in den Radio-tooneelwedstrijd, gesloten.

De lezing en beoordeeling van al de ingezonden stukken vordert natuurlijk eenigen tijd, zoodat de teekening der prijzen eerst later kan worden bekend gemaakt.

Acculaden op gelijkstroomnet en met gelijkrichter.

Naar aanleiding van een vroeger artikelje over laden op gelijkstroomnet wilde ik het volgende opmerken.

Er bestaat een veel eenvoudiger manier om dit te doen en tevens te voorkomen, dat bij omdraaien van den afsluiter de zekeringen voor de accu stuk slaan, waarbij de accu toch even kort gesloten staat.

Ik haal op het schakelbord een zekering er uit en plaats daarin een stop met schroefdraad en 2 draden

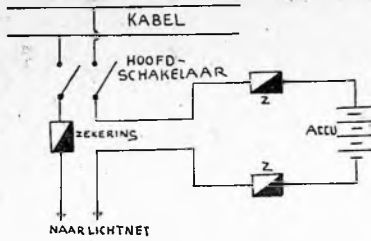

Fig. 1.

waaraan ik mijn accu's eventueel met zekering verbind. Nu kan ik pas laden als de afsluiter geopend is en heb ik

Tevens is het principe van den trillergelijkrichter die in „Radio-Expres“ staat nu niet het gemakkelijkst te maken, daar men 2 gaten in den magneet A te boren heeft n.l. een groot gat bij B voor het spoeltje en een klein met schroefdraad D. Bij deze bewerkingen zal de magneet eenigszins warm worden en er dus niet beter op worden.

Ook is het niet zoo makkelijk, thuis zonder een eenigszins groote boormachine een gat als B waarin een ijzeren kern moet passen te boren.

Mij is bijgaand schema bekend, dat veel gemakkelijker te maken is. Voor de kern van het spoeltje zijn een paar weekijzeren spijkers te nemen, terwijl

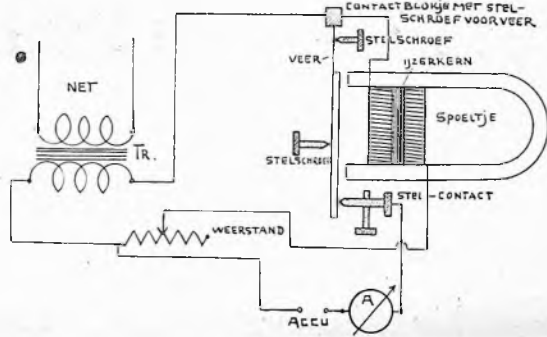

Fig. 2.

tevens niet den last, dat als ik mijn accu wil afschakelen, ik dit onder stroom moet doen. Bijgaand teekeningetje geeft dit weer.

voor den triller een oude betriller vordende is.

Rotterdam.

F. Frank.

ONDER DE NULLIEN.

Open brief aan den Machtige.

Geachte Machtige,

Nem me niet kwalijk, dat ik je zoo huiselijk-weg aanspreek en in dit epistel jij en jou tegen je ga zeggen. Den WelEd. Gestrengen Heer Ir. H. H. S. à Stéringa Idzerda, Directeur der Nederl. Radio Industrie, zou ik niet wagen op een dergelijke familiäre wijze te adresseeren, maar met onzen goeien, gezelligen huisvriend, den machtige, die tot voor kort drie-maal per week bij ons over den vloer placht te komen en met wien we zoo ontelbare allergeoegelijkste uurtjes gesleten hebben, is dat wat anders.

Het' vormelijke U zou voor hem in z'n laatste hoedanigheid een beleediging zijn.

Bovendien richt ik me tot den — zéér illusteren! — collega — radio liefhebber, die minstens even goed amateur is als leider van een handelsonderneming (welke zich toevallig óók op radio-gebied beweegt) en die door zijn experimenten als amateur z'n — niet zoo heel gering — steentje heeft bijgedragen om radio in ons land en daarbuiten populair te maken.

Ziezo, na dezen — zéér verdienenden! — pluim op je hoed, waag ik het met mijn kritiek te komen. Want... dáárvoor wordt deze open brief geschreven.

Om dan maar met de deur in huis

te vallen: wát heb je toch met je zender uitgevoerd, dat je je machtige en welluidende radio-stem zóó aan 't verknoeien bent.

Officieel weten we, dat je den laatsten tijd wat gesukkeld hebt met je machines en met de ambtenarij hebt overhoop gelegen. Dat je in die periode uit je stem niet dát kon halen, wat er blijkens vorige ervaring inzát, is te begrijpen. Een zanger met een ontsteking aan z'n stembanden is het niet kwalijk te nemen, wanneer hij b.v. de hooge C als een minder hooge en onzuivere A en de lage G als het gerochel van een sutterende tabakspijp vertolkt.

Maar, volgens je officieele aankondigingen is dat leed weer geleden — naar ik hoop met een volkomen

Wat men op kristal nog ontvangt.

De heer v. d. Schie te Rotterdam deelt ons mede, dat zijn opgaven omtrent de ontvangsterkte van stations op kristal in het vorig no. gemiddelden zijn van waarnemingen over een half jaar. Al deze stations zijn elken dag op kristal hoorbaar en er is dus geen sprake van, dat hier het toevallig tegelijk werken van een buurman met lampontvanger een rol zou spelen. Deze verzekering verhoogt natuurlijk in niet geringe mate de beteekenis van het resultaat, door den heer v. d. Schie behaald.

Kraken van de telefoon.

Na langen tijd getobd te hebben met gekraak in de telefoon waarvoor ik een accu hoogspanningbatterij maakte, alle verbindingen één voor één losgemaakt had en opnieuw gesoldeerd, in een woord alles heb gedaan wat maar eenigzins gedaan kon worden, zonder resultaat, kwam ik tot de ontdekking, dat het in één der wikkelingen van mijn telefoon zat. Na deze geheel uit elkaar genomen en opnieuw gewikkeld te hebben, was ik het gekraak kwijt.

Waddinxveen. J. W. Erkens.

De golfengte-wijziging der Engelsche omroepstations.

De reden voor de wijziging der golfengten van de Engelsche omroepstations is gelegen in het feit, dat het bereik van 350—425 meter te klein is gebleken voor 8 stations. Bovendien heeft de ervaring omtrent sluier-effect, afscherming enz. geleerd, dat voor heuvelachtig terrein

nederlaag van bureaucratius.

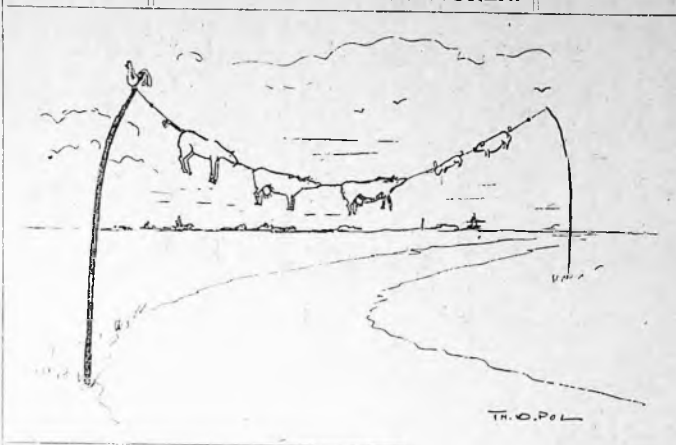
En des ondanks ben je toch . . .

Er is nog iets. Je hebt een nieuwe model-klankzaal gekregen, waarin een niet overduidelijke foto ons een kijkje heeft gegeven. Zoo oppervlakkig beschouwd mag het zaakje er wezen! "

De laatste „verbetering“ heeft echter het vraagstuk, aan welks oplossing ik de laatste weken slapeloze nachten heb „gewijd“ — nee, beklag me niet; ik had het graag voor je over! — niet vergemakkelijkt.

Je bent niet meer wat je vroeger was. Ik bedoel dan: vorigen winter toen je nog in je ouwe „klankzaal“ zat en de hinderwet en jij nog niet in botsing waren geweest.

DRAADLOOZE CARICATUREN.

?????

Onze Caricatuur-rebus.

Wat stelt deze caricatuur voor? De beantwoording van die vraag maken we tot een prijsvraag, waarvoor wordt uitgelooft een General Radio-inbouw condensator, uitgebalanceerd, met knop en schaal, als prijs ter beschikking gesteld door den heer A. A. Posthumus te Baarn. Als goede oplossingen worden die beschouwd, welke het bijschrift aangeven, dat de teekenaar zich had gedacht. Inzending tot Maandag 31 December a.s., 12 uur 's middags.

de langere golven het gunstigst zijn. terwijl de 600 meter scheepszenders het meest storen in de buurt van 300 en 450 meter, hetgeen bij de kust het ergst is. Daarom is nu bijv. aan Bournemouth een golfengte gegeven zoo ver mogelijk van de genoemde verwijderd, terwijl Birmingham, dat ver van de kust ligt, de golf van 470

heeft gekregen, die van de 600 en 500 meter-zenders anders last zou ondervinden.

Vonkjes uit de Radiowereld.

Het „Journal Officiel“ maakt een nieuw reglement openbaar voor de

Ik zal trachten het verschil tusschen voorheen en thans zoo kort en duidelijk mogelijk aan te geven.

Vroeger was je geluid helder, doorzichtig, zoo klaar als kristal. Je spreken was, alsof je bij ons in de kamer stond; je grammofoonplaten kwamen onberispelijk over en je orchestermuziek . . . ja, dáár was wat op aan te merken. Sterk was je genoeg, maar het ineenvloeien van de klanken der verschillende instrumenten bij fortissimo's enzoo gaf dikwijls een minder mooi en hinderlijk effect. Daaraan was dus iets te verbeteren.

Hetzelfde gold voor zangnummers.

En thans? . . .

Je spreken is, om te beginnen, véél minder goed. Slechter gemoduleerd

en . . . gedrukt. Ja, gedrukt, dat is het woord! Begrijp je wat ik bedoel? Je geluid is niet soepel, niet lenig, niet buigzaam. 't Is als de verrichtingen van een accrobaat, die door rheumatiek, jicht en spit stram en harkerig geworden is. Ik, aan mijn ontvanger, heb een gevoel, of ik je een handje moet helpen om je radio-stem er uit te trekken. En graag zou ik je stroeve, weigerachtige microfoon wat veerkrachtiger willen masseeren.

Ik noem daar je microfoon. Of die er echter schuld aan heeft weet ik niet. Jij, met je groote kennis van de radio-techniek, moet dat uitvissen. Ik geef slechts mijn indrukken weer.

Met je grammofoon-nummers is het

particuliere draadloze telefonie in Frankrijk.

Te Djokjakarta is opgericht de N. V. Station van de Radio-Associatie der Ned. Indische Dagbladders, gevestigd te Semarang. Oprichters zijn: het Soer. Hbld., de N. Soer. Crt., de Oost- en West-Java editie van de Ind. Crt., de Loc., het Bat. Nwsbld. en het N. v. d. Dag van Ned.-Indië. Het kapitaal bedraagt f 30.000, waarvan 18 mille is gestort. Den landvoogd is per telegrafisch rekest verzocht om de door de Radio-Associatie aangevraagde concessie direct aan de vennootschap te willen verleen.

Gisteren, Woensdag, heeft Koning Albert van België den eersten steen gelegd voor het groote draadloze station te Ruysselede in Belgisch Limburg.

Tusschen Berlijn en Bern zijn overeen gedaan met een nieuw toestel voor de overbrenging van draadloze telegrammen in cijferschrift. Telegrammen gewisseld tusschen de Duitse en Zwitsersche postministers werden correct ontcijferd.

Niet bevoegde ontvangers kunnen telegrammen met dit toestel overgebracht, niet ontcijferen.

Op vijf en twintig scholen te Londen wordt thans radio-les gegeven. Weldra zullen meer scholen dit voorbeeld volgen. Bij wijze van proef zal nl. aan elke school, die dit wensch toestemming worden gegeven om onderwijs in de draadloze telegrafie en telefonie op de lesroosters te plaatsen. Hieraan is de bepaling toegevoegd dat het onderwijs in bevoegde handen moet zijn en gegeven

dito-dito. Licht en spit! Je zang is nog 't best. Orchest daarentegen kan ik weer niet apprecieeren. Zwak en slap en vaak rammelend. Soms haast onhoorbaar. In ieder geval veel minder goed dan vorig jaar, ook al was het toen niet volmaakt.

Je zult het me, hoop ik, niet kwalijk nemen, dat ik je zoo onomwonden zeg, hoe ik thans over je denk. Mooie brieven, en ophemelende „kritiek” heb je al genoeg gehad — vooral van amateurs, die zoo graag eens wilden laten hooren hoe tevreden ze met hun eigen ontvangpraesentaties en hun pas klaargekomen zelfgebouwde toestellen waren.

't Zou zoo jammer zijn, als jij, onze goeie en zeer gewaardeerde hufsvriend, je door te mooie woorden

moet worden door een der leeraren van de school.

De Zweedsche maatschappij voor Draadloze Telefonie bouwt zes zendstations van 500—1500 watt, golfengte 350—600 meter, welke zes stations omroep over geheel Zweden moeten geven.

Te Marseille heeft zich een syndicaat van fabrikanten en handelaren gevormd voor den verkoop van draadloze apparaten, welk syndicaat een omroepstation wil oprichten.

Te Monto Carlo installeert de Western Electric een omroepstation.

Canada is het eerste land dat onlangs een afzonderlijken minister van radioverkeer heeft benoemd, naast den minister van Post- en Verkeerswezen.

Even een grapje.

Op den kijkdag eener verkoopning trok een volledig radio-toestel zeer de aandacht. Er was een meneer, die er zin in scheen te hebben en er stond ook een kenner bij, die er ook wel zin in had en dus geen roeping voelde, den ander te animeeren.

„Moet u mee oppassen, zei de kenner. Zoo'n ding heeft al wie weet hoe lang gedraaid. Het kan van binnen wel heelemaal versleten wezen.”

Verbetering.

In de dichtertelijke ontboezeming „Nachtelijk radio-uur” in no. 41, is in den 3den regel van het 1ste couplet een drukfout blijven staan. Lees: „staar” in plaats van „staat”.

liet misleiden en ging denken, dat je thans de volmaaktheid nabij was.

En dan... er is nog een nationalistisch kante aan dit betoog. Ik kan 't niet goed hebben, weet je, dat jij, die tot voor kort — op 't oogeblik ben je het al niet meer! — onze Hollandsche Nummer Een was, in vergelijking met jongere binnenvooral buitenslandsche zenders, een min of meer armzajig figuur zou gaan slaan.

Daarom, o Machtige, probeer je roemrijken naam — en je land! — hoog te houden!...

* * *

P.S. Ik kèn dit argument van je: dat in héél veel gevallen de schuld van minder goede ontvangst aan den ontvanger ligt en ten onrechte aan

De Engelsche Omroep.

Het volgende is ontleend aan de programma's der B B C-stations:

London, 2 L O, 350 M. 20 Dec. 7.30 (iederden Donderdag) Percy A. Scholes (The B B C-Music Critic) over de wekelijksche muziek (voor alle stations); 7.55—9.30 en 10.05—11.05. The Band of his Majesty's Grenadier Guards. **21 Dec.** 7.30 G. A. Atkinson (iederden Vrijdag, voor alle stations) (The B B C-film Critic) over: „Seen on the Screen”; 7.50 het Londensch draadloos orkest. Lyell Johnston (barifon), Charles Stainer (Banjo solo's). **22 Dec.** 11.50—12.50 The wireless trio en Catherine Spaldin (viool solo's); 7.30 Capt. Richard Twelvetrees over „Mokring”; 7.50—9.30 The 2 L O octette; 10.05—10.50 2 L O Dansorkest; 9.30 Major L. R. Tosswill O. B. E. over Rugby spelen. **23 Dec.** 3.20 Muziekcorps van de Iersche Koninklijke Garde; 9.20 Kerstavond en stukken uit de Messias van Händel. **24 Dec.** New-Castle programma; 10.20—11.20 Savoy Orpheans en de Savoy Havana Band, spelende in het Savoy Hotel. **26 Dec.** 10.20—11.20 Savoy Hotelmuziek. **29 Dec.** Opera „De tooverfluit”, gespeeld in The Old Vic Theatre London. Van 25 tot en met 29 Dec. iederden avond hoogstwaarschijnlijk dansmuziek van 't Savoy Hotel.

New-Castle, 2 N O, 370 M. 20 Dec. London programma. **21 Dec.** Manchester programma. **22 Dec.** 7.55—9.20 Lee Dixon and Party „A Christmas Carol” van Dickens; 10.05—10.50 Jazz-orkest.

Bournemouth, 6 B M, 385 M. 20 Dec. 8.20 Instrumentale avond, het Bournemouth draadloos orkest Regi-

den zender wordt toegeschreven. Gelijk heb je! Maar als ik je zeg, dat ik op je geëxperimenteerd heb als een medisch student op een afgezaagd been; dat ik je onder 't mes genomen heb met 5 verschillende lampen, met honingraat- en vlakke spoelen, secundair en primair, versterkt en onversterkt, veel en weinig teruggekoppeld enzovoort; zie je dan waag ik het om twijfel uit te spreken aan eenige vermindering van mijn ontvangcapaciteiten.

Met radio-groet,

Tetetete.

Merwestad, 15 Dec. '23.

DE REDACTIE VAN RADIO-EXPRES
WENSCHT DE NEDERLANDSCHE
AMATEURS EEN VROOLIJK KERSTFEEST.

nald S. Monat (viool solo's) Thomas E. Illingworth (cello solo's). **21 Dec.** 8.20—9.50 „Eighty Years Ago” (we are going back 80 years and we want you to accompany us); 10.05—10.35 Orkest. **22 Dec.** 8.20 Orkest en The Elliots (zang).

Manchester, 2 ZY, 400 M. 20 Dec. London programma. **21 Dec.** 8.05—9.50 „The Butterfly on the Wheel”, gespeeld door de 2 ZY Dramatic Company. **22 Dec.** 6.50—7.20 Orgel-concert; 8.05, 8.50 en 10 uur The Garner-Schofield Dance Band; 8.40 en 9.35 Lilian Gibson (Mezzo-Soprano); 9.20—9.35 Victor Smythe zal spreken.

Glasgow, 5 SC, 420 M. 20 Dec. London programma. **21 Dec.** 7.50 Dansavond. **22 Dec.** 7.35—9.20 „5 S C's Christmas”, „Pudding and Pie”; 10.05—10.50 Orkest, intermezzo van „Cavalleria Rusticana”, Barcarolle „Hoffmans vertellingen” Offenbach, Selection „Melodious Memories” van Finck en Patrol „The Wee Macgregor” van Amers.

Cardiff, 5 WA, 435 M. 20 Dec. London programma. **21 Dec.** 7.50 Choral avond, The Cardiff and District Male Voice choir, George Llewellyn (Bariton) en het stationorkest. **22 Dec.** 7.50 Populaire avond, orkest en zangsolo's.

Birmingham, 5 IT, 470 M. 20 Dec. 7.55—9.50 Operette. „The Bohemian Girl”. **21 Dec.** 7.50 Soloavond. **22 Dec.** 7.35 Band of H. M. Royal Air Force.

Aberdeen, 2 BD, 498 M., 20 Dec. 7.50—10.50 Band of H. M. Royal Air

Force. **21 Dec.** 7.50 Een avond met Schotsche muziek. **22 Dec.** Opera-avond, orkest en zang.

New-Castle, 5 NO, 370 M. 22 Dec. 10.05—10.50 Jazz-orkest, „Tate” fox-trot, „Dream Kiss” valse, „Who threw the water on the cat's Back?” onestep, „Blue Danube Blues” fox-trot, „Three o'clock in the morning” valse, „I want some money” onestep, „Wano” fox-trot, „Jose” valse, „O, Harold” onestep, „Cabaret Girl” fox-trot en „The Lady of the Rose” valse.

Sheffield, 303 M. Relais station; uitsluitend programma's van andere stations. J. v. d. Berg.

Fransche en Italiaansche telefonie.

Eiffeltoren. 7.00—7.20 v.m. iederen dag. Nieuws, uitgezonderd des Zondags; 11.20—11.35 v.m. Vischrapport van de Centrale Hal Parijs, uitgezonderd des Maandags; 4.00—4.20 n.m. Financiële berichten, uitgezonderd Zondags; 5.50—6.15 Sluitingskoers van de beurs, uitgezonderd Zondags; 6.30—7.20 Concert; 7.20—7.40 Nieuws; 10.20—10.50 Nieuws en weerbericht, uitgezonderd Zondags.

Telefonie-station te **Genua** TSF werkt dagelijks behalve des Zondags van 1.35—1.50, op een golflengte van 1100 meter. J. v. d. Berg.

Duitsche Omroep.

Zondagavond 16 December van half 6 tot ongeveer half 7 hoorde ik een Duitsch sprekend station op 400 M. golflengte.

De omroeper vertelde, dat dienzelfde avond om 8 uur muziek zou worden gegeven. Toen vertelde hij, dat het het station was van de Reichs Telegrafien Verwaltung te Berlijn en dat er in het vervolg geregeld concerten zouden worden gegeven.

Het station leed erg aan sluiereffect, doch de modulatie was zeer goed. Over het algemeen kwam dit station zeer hard door, bij mij zelfs harder dan 2 L O.

Ruurlo. J. C. Hesselink Jr.

De heer W. M. v. Ockenburg te Hengelo (O.) wijst erop, dat Norddeich te 10.05 n.m. A T op 1800 meter een telefonisch weerbericht geeft, dat hij met één lamp zeer duidelijk ontvangt.

☐ RADIO-CONCERTEN. ☐

Op Zondag 23 December zal de N. S. F. een proef nemen met het uitzienden van een concert, te geven door een geheel voltallig orkest.

Ten 8.30 des avonds treedt voor den zender op de gunstig bekende „Larensche Harmonie”.

De bezetting is ongeveer 40 man, zoodat speciale maatregelen zijn genomen voor de inrichting van de klankzaal en opstelling van de microfoon.

Rapporten over het gehoorde zijn — als steeds — welkom.

Programma van het radio-concert, op Dinsdag 25 December 1923 (1sten Kerstdag) des namiddags van 8 tot

10 uur uit te zenden met den telefoniezender PCUU van het Heussen-laboratorium te 's-Gravenhage, op een golflengte van 1100 meter met muzikale medewerking van „The Hague Jazz Boys” onder leiding van den heer Wim Poppink.

In verband met de omstandigheid, dat de radio-telefonieproeven van PCUU in den avond van den 1sten Kerstdag vallen, heeft de heer Poppink een speciaal Kerst-programma samengesteld, zoodat alle bezitters van ontvangtoestellen bij hun kerstboom toepasselijke muzieknummers ten gehore kunnen brengen.

1. Stille Nacht, Heilige Nacht; 2. Serenata, Tosti (cello, viool, piano); 3. Wien, du sterbende Märchenstadt; 4. Kerstlied, Willy Derby; 5. Just a baby's prayer at twilight; 6. Fate; 7. Serenata, Tosselli; 8. La femme à la Rose; 9. Ka-lu-a; 10. Destiny.

VEREENIGINGSNIEUWS

Afd. den Haag.

Zaterdag 29 Dec. a.s. 's avonds 8 uur jaarlijksche algemeene vergadering.

Agenda wordt den leden nog toegezonden.

Het bestuur.

? VRAGENRUBRIEK. ?

Stukken voor deze rubriek in te zenden op een afzonderlijk vel papier (of briefkaart) met opschrift „Vragenrubriek”.

Zeist.

N. W. — Een formule, waaruit nauwkeurig de capaciteit eener willekeurige antenne is te berekenen, bestaat niet. Zie Dr. Am. St. pag 165. De dielectrische constante van alle gassen is 1, van het luchtledig eveneens. Interferentie van radiogolven openbaart zich in het hoorbare stroomverschijnsel, dat met zweavings-toestel wordt opgewekt. De z.g. Radiola „transformatoren” geven naar boven tot 3000 meter behoorlijke versterking.

Tilburg.

Leon B. — Een formule voor de spoelnummers voor bepaalde golven bestaat niet. Ook zijn de spoelnummers van verschillende fabriekaten heelaas lang niet gelijk. Zie overigens lijstje in „R.-E.” No. 10.

C. W. M. — Als uw mededeeling juist is, dat sommigen in uw omgeving PCGG goed zijn blijven ontvangen, terwijl anderen er een wisselstroomtoon in hooren, dan vragen we ons af of de vele klachten, die we juist uit Tilburg hoorden, ook gevolg zijn van het electricisch lichtnet aldaar. Wij zouden daar gaarne nader over ingelicht worden. Voortdurend wordt gepoogd, den omroep weer goed te krijgen. — Den bedoelden transformator kennen we niet uit ervaring.

J. v. B. — Dubbelroosterlampen hebben het voordeel van kleine plaatspanning en gemakkelijker genereeren dan gewone. Waarom Telefunken in zijn toestellen bepaalde lampen monteert, weten wij ook niet. Microfoonrelais Brown is bruikbaar als versterker achter een lamp.

Eindhoven.

M. v. D. — De fout in uw hoogfrequentversterker zit waarschijnlijk in verkeerde plaatsing van den lekweerstand, zie hiervoor het onderschrift bij het in deze rubriek afgedrukte schema. Over de door u bedoelde lamp is verder niets nieuws bekend geworden.

Bedoelde sluitkring kan als zeefkring gebruikt worden.

Die filter is inderdaad de in Radio-Nieuws van 1 Sept. beschrevene.

Leiden.

B. S. — Wij geven de voorkeur aan een afzonderlijken laagfrequent-versterker.

Zie voor het overige gedeelte van uw schrijven het in dit nummer afgedrukte schema van Dr. Koomans. Zóó moet het en vooral niet anders!

Baarn.

H. S. Th. — Zie December No. „Radio Nieuws”.

Kampen.

Th. G. L. — Vermoedelijk zult u toevoerdraden naar terugkoppelspoel moeten verwisselen.

Goere.

J. L. — De door u gekozen combinatie kan wel goed werken. U zult waarschijnlijk de lamp de dubbele anodespanning van de thans gebruikte moeten opgeven.

Arnhem.

J. P. — Het door u waargenomen verschijnsel berust op inductie. Vooral

bij vochtig, mistig weer vindt een en ander dikwijls plaats.

Utrecht.

P. v. d. B. — U gebruikt bij genoemde spoelen waarschijnlijk een iets te groote terugkoppelspoel, waardoor bij te vaste terugkoppeling en minimum condensatorstand gegil ontstaat.

A. A. V. — U zult de Engelsche muziek met 1 lamp laagfrequent en luidspreker niet geregeld goed door een kamer hooren. Met 2 laag frequent wordt dat beter. Voor laagfrequent-versterking kunt u alle lampen wel gebruiken. Dubbelroosterlampen voldoen daarvoor ook goed. Alleen als men uiterst sterk eindgeluid wil hebben, zijn sommige enkelroosterlampen geschikter, bijv. als derde lamp. Uw artikelje wordt geplaatst. Wij kunnen echter niet steeds al het ingezondene d a d e l i j k opnemen.

H. M. J. H. — De R. E. 196 en R. E. 181 kennen we niet; van Seibt-transformatoren hebben we geen ervaring.

Rotterdam.

O. — Bij werken met een Heussen en een SS-lamp op één accu en anodebatterij moet de SS-lamp een afzonderlijken gloeidraadweerstand hebben, daar deze een lagere gloei-spanning heeft dan de Heussen-lamp.

J. H. — Duikbooten kunnen alleen zenden als zij boven water varen.

W. H. — Honingraatspoelen zijn ook voor kristalontvangst heel goed te gebruiken. Op de korte golven levert echter de ouderwetsche losse koppeling met kristal vermoedelijk beter effect.

J. de B. — De bedoelde schema's zijn goed. Wat u voor dichtslaan der lampen houdt, zal wel verwijfen der ontvangst zijn, door te ruwe afstemming. Gebruik van fijnregelcondensator-bevelen we u aan.

Veendam.

H. W. v. L. — Voor een milli-ampèremeter, die bij 5 m.A. vollen uitslag geeft, is een inwendige weerstand van 20 Ohm niet buitengewoon hoog. Apparaten van gelijke gevoeligheid met minder weerstand, worden zeer duur en licht kwetsbaar.

Venray.

J. H. S. — We willen u gaarne helpen, maar begrijpen het gezonden schema niet. U schijnt de lampen te teekenen als toestellen, waarin plaat

en; rooster aan elkaar zitten. Daar worden we zoo niet uit wijs. U bezit blijkbaar „Het Draadloos Amateurstation”; als u de daar gevolgde methode van teekenen volgt, of ook enkel maar de lampvoeten juist teekent, geeft dat beter overzicht. Zonder toelichting over werking serie-parallelschakelaar, kunnen we ook dien niet controleren. De terugkoppelspoel is volgens uw tekening aan één kant enkel aan een condensator verbonden. Wat zijn de seinsleutelachtige figuren in de acculeiding? Zeker is, dat de potentiometer, waar op het toestel een roostercondensator zit, heelemaal doelloos is. U teekent transformatoren, waarvan de uiteinden van één wikkeling p en s zijn gemerkt, dat kan niet; een wikkeling is of primair of secundair. Verder: is het een toestel met verwisselbare spoelen? En heeft u een volledig stel spoelen? Zonder dit alles precies te weten, kunnen we niet uitmaken of u ook langere golven kunt ontvangen.

Goor.

W. N. — Het gebruikte schema is goed. Probeer eens een lekweerstand over den roostercond.

Goor.

C. E. R. — Met gunstigen gelijkrichter zal bij den opgegeven stroomprijs de lading u ongeveer 35 cts. kosten. Uw ontvanger beoordeelende naar het resultaat met de Engelsche stations, achten wij het effect voor de gegeven antenne niet kwaad.

Amersfoort.

W. C. A. K. — Zie over zeeffkringen artikel in volgend no.

Mej. J. G. N. — In uw hoogfr. versterkingsschema zitten enkele fouten, zie daarvoor het in deze rubriek afgedrukte schema Dr. Koomans.

In den laagfrequentversterker kunt u de droge cel beter vervangen door een roostercondensator.

Alleen verhooging der antenne zal tot grootere geluidsterkte voeren.

Het schellakken der verbindingsdraden heeft geen nut.

Goedereede.

J. H. — Het is bij gebruik van zoo veel wipschakelaars heel wel mogelijk, dat daarin fouten zitten. Probeer eens lekweerstand over uw roostercondensatoren. Waar uw ontvangst over 't geheel zwak is, is misschien uw antenne laag en klein?

Helder.

„Dull Emitter”. — Zie voor het adres van bedoelden importeur onze

Schema voor Hoogfrequentversterking volgens Dr. N. Koomans

(uit „Het Draadloos-Amateurstation, 5e druk).

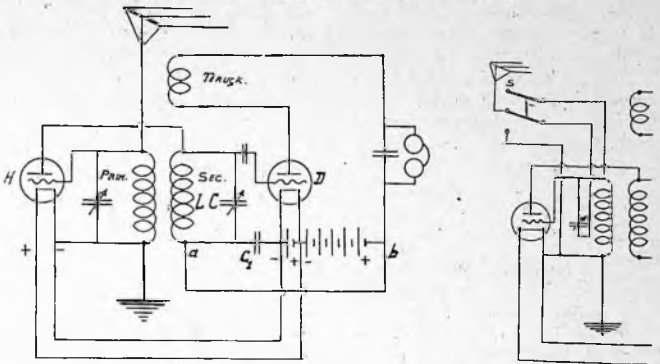

Fig. 1.

Fig. 2.

In verband met verschillende vragen vestigen wij er de aandacht op, dat de serie-parallelschakelaar geheel moet worden uitgevoerd als aangegeven in Fig. 2. Bij gebruik van een roosterlekweerstand moet deze niet over den roostercondensator, doch direct tusschen rooster en — accu worden geschakeld —.

advertentierubriek. Wanneer de plaat eener zendlamp direct met wisselstroom gevoed wordt, zendt de zender een bromtoon uit. Voor goede telefonie is alleen gelijkstroom of gelijkgerichte wisselstroom bruikbaar.

Zie voor de plaatsaansluiting der Philips-mini-wattlampen het lijstje in No. 41.

Oudendijk.

C. W. — Eboniet wordt gepolijst met zeer fijn amarilpapier en olie. Goed succes met uw luidspreker!

Deift.

L. D. — Misschien helpt vergroting van den telefooncondensator, of bij werken zonder versterking verhooging der plaatsaansluiting van de ontvanglamp.

Princenhage.

Fr. W. — Als opgegeven wordt: laadstroom 2.4 amp., moet u dit als maximum beschouwen; u kunt met kleinere stroomsterkte laden; dan duurt de lading langer, maar voor de accu is het doorgaans beter. Als u de stroomsterkte goed instelt, is de laadspanning vanzelf goed. Bedoeling der opgaven zal wel zijn, dat max. ontladstroom ook 2.4 is. Beter dan niet hooger te gaan.

Ooltgensplaat.

Chr. A. — Om 4 volt accu te laden van 12 volt auto-accu is geen gelijkrichter noodig. Verbind + auto-accu

met + 4 volts-accu en zet tusschen de minpolen een regelweerstand en voltmeter, dan is u klaar.

Den Haag.

W. A. M. — De bedoelde brieven zijn stellig niet in onze handen gekomen, daar vragen steeds zoo gauw mogelijk worden afgedaan.

Th. G. v. L. — Parallelschakeling is wat u in uw tweede tekening voorstelt; 2 accumulatoren betekenen 2 cellen, samen 4 volt. Bij lading stijgen deze tot 5.2 à 5.4 volt. Uw berekening van gemiddeld 5 volt gelijkstroomspanning klopt dus wel. — Doodé gang kan ook liggen aan te hooge of te lage gloei- en plaatsaansluiting, soms ook aan minder goede lamp.

A. St. — Zie voor berekening van transformatoren „Radio Nieuws” Augustus en vorige Nos. van dit jaar.

W. Ch. S. — Den genoemden transformator kunt u bij Ph. dubbelroosterlamp gebruiken. In uw schema is sec. van transformator aan plus accu verbonden; dit moet min accu worden. Nog beter kunt u hier roostercond. toepassen.

Borne.

A. C. M. — Een 12 meter lange antenne zal niet zoo heel veel minder zijn dan een 16 meter lange. U moet 't in de hoogte zoeken, door paal of

palen op dak te plaatsen. Kruisen straat mag alleen met toestemming gemeentelijke overheid. Vooral geen antenne over blanke lichtleiding heen spannen!

Brielle.

P. A. J. v. d. R. — Korte golven zijn de eenige, die de regering in andere landen voor omroeptelefonie toestaat. Brussel is dichterbij, daarvoor sterker dan de Engelschen. Over kwaliteit P C G G is onze vereniging voortdurend doende; de fout is nog niet gevonden. Op Scheveningen Haven betreft 't minder een bijzondere vinding dan wel grootere energie dan onze regering voor omroep toestaat. Over de omroepregeling in Nederland is men druk aan den gang. In Engeland heft men er van alle amateurs

6 tot 9 gulden belasting per jaar voor om aan het geld te komen.

Oosterbeek.

A. F. M. B. — Potentiometer 200 ohm zeer voldoende.

Amsterdam.

J. J. — In No. 41 „R.-E.” vindt u advertentie van een lampen-repareerende firma.

J. v. d. H. — Een goed schema voor meervoudige laagfrequentversterking publiceerden wij in No. 16. U kunt voor versterking beter een hoogvacuumlamp gebruiken. Uw beide condensatoren staan inderdaad wel erg dicht bij elkaar.

Eenige vragen kwamen te laat in voor behandeling in dit nummer.

KLEINE ADVERTENTIES.

Te koop aangeboden.

Ind. honiugraat-ontvanginstallatie, tezamen ingeb. m. 100-voudigen verst. Compleet m. accu, hsp. batt., Ph. dubb. r. lampen, Germany tel. en 8 spoelen voor slechts f 185.—. Prachtige werking. Spoed gewenscht!
Br. letter R. E. 126 bureau v. d. blad.

Amateur vraagt te koop

Beknopt toestel prima fabr. (pref. N. R. I.), 1 H F, 1 D T, 2 L F, compl. met accu's, luidspreker, etc.
Br. letter R. E. 127 bureau v. d. blad.

Voor den meestb. aangeb. 2 jaarg. Radio-Nieuws 1922—1923, tevens Electr. Techn. School 5 dl. compleet zoo goed als nieuw.

Br. letter R. E. 128 bureau v. d. blad.

TE KOOP.

Een eenphase wisselstroommotor, Isaria, 120 volt, nog nieuw. f 45.—.
Brieven. letter RE 129, Bureau v/d. bl.

ELK RADIO-AMATEUR

dient lid te zijn van de

NEDERLANDSCHE VEREENIGING VOOR RADIO-TELEGRAFIE.

Anmelding bij den Secretaris-Penningmeester
COLUMBUSSTRAAT 187 TE 'S-GRAVENHAGE.

NUTMEG Radio-Materiaal.

Gloeistroomweerstand met fijnregeling
W 297 f 3.25
Laagfrequenttransformator W 301 „ 12.—
Sterling Luidspreker „ 37.50

GRATIS PRIJSCOURANT.

A. F. M. HAZELZET,

Steiger 9 — Rotterdam — Tel. 3114

RADIO TECHNISCH BUREAU JOH. Th. FRATERMAN

Symonsstr. 48 Scheveningen. Tel. Schev. 6.

Serie parallel drukschakelaars (nikkel)	f 1.50
Wipschakelaars verst., onverst., 14 contacten (zeer solide en mooie uitvoering)	„ 2.25
Draaicondensators 1000 c.M. prima uitv.	„ 6.50
Condensatorknoppen met schaal	„ 1.10
Blokcondensators 300—1000 c.M.	„ 0.85
Laagfreq. transformators	„ 4.50
Groote Siemens telefoons met verstelb. kern, zeer geschikt voor het maken van luidspreker	„ 2.—
Prima eboniet 7 m.M. beide zijden gepolijst p. d.M.†	„ 0.70
Antenne-aarde schakelaars	„ 1.50
Nikkelen cellenschakelaars (voor anodebatterij) met 10 clips	„ 1.25
Polair relais 4000 Ohm	„ 6.75
Antennekettingen met 10 eierisolatoren	„ 1.—
Laden van accumulatoren 1 cent per amp. en per cel.	

WILT U SUCCES HEBBEN BIJ DE ONTVANGST DER AMERIKAANSCH E STATIONS?

Dan vestigen wij uwe speciale aandacht op onze:

„Filtron” variabele lekweerstand 0—7 megohms f 2.75
„Filtron-combination”, var. lekweerst. m. ingeb. variabelen roostercondensator f 4.75
„D. X. 100” Lamp, Amerik. fabrikaat, 3,8—4 V. gloeisp., 45—90 V. plaatspanning 5.—
„Utility-schakelaars, 6 contacten 3.25
Idem, 9 4.—
„Fortia” laagfrequent-transformatoren, 1/3 6.75
Idem 1/4 f 7.25. Idem 1/5 7.50
„Phona”. Variometer in mah. kastje, met ebonieten frontplaat 12.—

Vraagt onze prijsbladen met afbeeldingen en beschrijvingen. — Onze artikelen zijn uitsluitend verkrijgbaar in de betere radiozaken, indien niet, wende men zich tot

Technisch Handelsbureau De Wit, Sadée & Co.
2e de Carpentierstr. 182-184, Den Haag, Tel. B. 1717.

Hollandsche Radio Onderneming Pieter Nieuwlandstraat 104 AMSTERDAM

Wij geven hierbij kennis aan onze geachte afnemers, dat wij den alleenverkoop voor Bussum, van onze nieuwe laag frequent transformator „Garantie”, met nieuwe ijzerkern constructie, hebben afgestaan aan onderstaande firma, tegen een vastgestelden prijs van f 5.80.

Deze transformator kan met alle andere bestaande merken in kwaliteit en prijs wedijveren. Uwe garantie is verzekerd.

Fa. FERREE,
Kapelstraat 57 — BUSSUM.

Keihard!

Wanneer ge werkelijk genot wilt hebben van Uw toestel, bedenkt dan; dat Uw succes afhangt van Uwe lampen. Wij beschikken over een staf van een 100-tal Doctoren, Ingenieurs en Laboratorium-onderzoekers. Onze lampen voldoen dan ook aan de hoogste eischen en verzekeren prachtige resultaten.

*Keijzer
5*

PHILIPS

RADIO.

HET NIEUWSTE!

RADIO.

CONCERTOFOON, Singel 462, Amsterdam, Tel. 35222,
demonstreert dagelijks van 9-8 uur en bij afspraak:

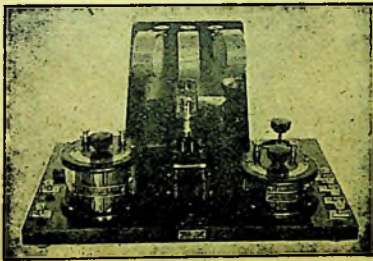
Het nieuwste 4-lamps H. F. & L. F. Ontvangstoestel „**UNIVERS**” ALLEENVERKOOP
DE NIEUWE „C. E. M. A.” LUIDSPREKER VOOR
EEN „SLEM” ACCUMULATOR NEDERLAND.
Les premières marques Françaises. Vraagt geïllustreerde prijscourant.

RADIO TECHNISCH BUREAU

HERM. VERSEVELDT.

Hugo de Grootstraat 98-100. DEN HAAG. Tel. M. 4969.

TOESTEL TYPE B.S. I

Geheel compleet met lamp, 3 honingraatspoelen (75-100-150) accu (10-12 amp. uur), anodebatterij (31 volt) en enkel telefoon 2000 Ohm f 85.—

Onderstaand schrijven werd ons een dezer dagen door de Gebr. M te Oisterwijk toegezonden, waaruit wij het volgende ontleenden:

Vrijdagsocht heb ik op een door U gelovd toestel type B.S. de Amerikaanse omroepstations duidelijk neembaar gekregen, zonder eenige versterking, en wel met Philips D.1 lamp als detector. Ik wijs U vooral op de neembaarheid zonder eenige versterking. Wel een bewijs dat Uw toestellen niet te gevoelig zijn.

Prijzen der „DOMINIT” ACCUMULATOREN:

D.H.L. 1, 4 volt 12/27 amp.	f 8.—
Idem (in kist)	15.—
2 H.L. 2, 4 volt 24/54 amp.	20.—
2 H.L. 3, 4 36/81	32.—

Prima ONTVANGTOESTELLEN van schitterende werking.

Gebruikt PHILIPS Miniwatt-lampen, prijs f 10.—.

„**RADIOSTROOM**” ZEIST.

CONDENSATORS.

No. 4. Het vervaardigen van een variablen condensator is gemakkelijk genoeg. De eerste de beste metaalwarenfabriek levert het m. Een uiterst moeilijke zaak is echter het construeeren van een condensator met geringe nul-capaciteit. U meent dat dit er niet zoo veel toe doet, of behoort tot het terrein der „graue Theorie”? Een voorbeeld zal U dit a.s. week anders leeren. Onthoudt s.v.p. intusschen, dat zich door een zeer geringe nul-capaciteit in het bijzonder onderscheiden de Condensators der.

GENERAL RADIO COMPANY,
CAMBRIDGE, U.S.A.

A. A. POSTHUMUS,
Tromplaan 4a (Tel. 515) BAARN.

SCHRACK ONTVANGLAMPEN

MET DUITSCHE OF. FRANSCHE VOET

UITERST SOLIEDE CONSTRUCTIE

PRIJS f 6.-

HANDELAREN BELANGRIJKE KORTING.

NED. RADIO MIJ. SECO.

NASSAU OUWERKERKSTRAAT 3 DEN HAAG.

Smith & Hooghoudt

Keizersgracht 6. — Tel. 34163.

AMSTERDAM.

Door de bijzondere, gepatenteerde constructie van de

BROWN LOUDSPEAKERS

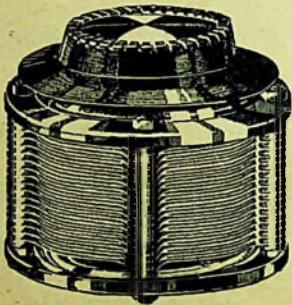
met conischen aluminium membraan onderscheiden deze zich van elk ander fabrikaat. Juist deze bijzondere constructie waarborgt U naast een zuivere ontvangst een groote geluidsterkte.

Prijs type H1 f 70.—, type H2 f 33.—.

CATALOGUS OP AANVRAAG GRATIS.

H.H. AMATEURS.

Vraagt Uwen leverancier onze DETHA variabele Condensatoren, pracht constructie:

Capaciteit 1000 c.M.
f 7.50.

Capaciteit 500 c.M.
f 6.—.

Capaciteit 100 c.M.
f 4.50.

Fraaie knop met schaal
extra f 0.60.

Tegen inzending van 20 cts. postzegels zenden wij U onze fraaie geïllustreerde prijs-courant 80 pagina's druk voorzien van schakelschema's en gegevens.

Electrotechnisch Handels-Bureau „DETHA”
Kruisstraat 1a - Tel. No. 103 - Woerden.

Radio Electro Technisch Bureau VAN SANTEN EN SCHILLING

Zwartjanstraat 69 — ROTTERDAM.

Als reclame leveren wij:

Germanie Telefoons 2×2000 Ohm.

Prijs zolang de voorraad strekt slechts f 8.50.

Een Polige stekker vernikkeld f 0.15 en f 0.20.

Telefoonbusjes f 0.15.

GEBALANCEERDE CONDENSATOREN

Fransch fabrikaat met groote schaalknop 600 c.M. f 8.50,
1200 c.M. f 10.—.

Wij leveren uitsluitend prima materiaal tegen de
LAAGST mogelijke prijzen.

ALLE inlichtingén GRATIS.

Cie. Radio- Maritime.

LEUVEHAVEN 8, ROTTERDAM.

TELEFOON 14036.

S. F. R. ONTVANGLAMPEN

Type R. A. f 6.50

Type R. P. f 7.50

Handelaren vraagt Uwe condities!!